

KOMUNITATEAREN INGURUGIRO POLITIKA BERRIA

ELA

EUSKAL SINDIKATUA

Gure lan sindikalean ingurugiroaren eta Ekologiaren hainbat balore integratu nahi ditugu, asmo horretan hasita gaude.

Sentimendu hau ELAn afiliatuta dauden langileen artean zabaltzea eta hedatzea dugu helburutzat, informazio sistematizatua erabiliz horretarako.

Ingurugiroarekiko konpromezua hartu nahi dugu, piskanaka-piskanaka, ikuspegi sindikaletik begiratura eta hobetoen ezagutzen dugun esparrutik, lantegietatik, lan eginez.

Lantegietan ingurugiro-baldintza hobeak eskatzea eta lana sortzea bezalako gaiak, Negoziazio

AURKEZPENA

Kolektiboaren helburu diren gaiak, oso ondo ezagutzen dituzte Prebentziorako ordezkariak, bai eta ELAren ordezkari eta militanteek ere.

Agiri honek gogoetak eta iritzi-alderaketak suspertu nahi ditu edukia aberastuko dutelako, sindikalismoa inoiz baino biziagoa eta egunerokoagoa izan dadin.

SARRERA

Europar Batasuneko ingurugiro politika, 1993.etik 2000.era arte, Ingurugiroaren Arloko Politika eta Iharduerarako V. Programa Komunitarioan itxuratuta agertzen da, **“Garapen mantengarri baterantz”** izenburupean.

Programa hau bostgarrena da 1973az geroztik, eta **“norabide aldatetzat”** ageri zaigu, **ingurugiroaren kontzeptzio globalari zein interbentziorako tresnen zabalpenari eta estrategia berriei eraginez edukian.**

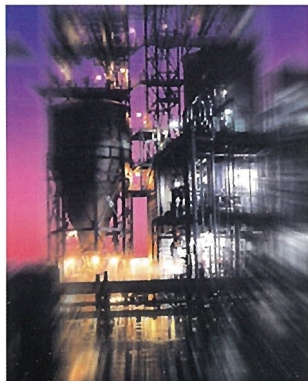
Proposatutako estrategiak Hirugarren Programak (1982-1986) lehen helburu gisa azpimarratzen zuen hura nabarmentzen jarraitzen du, hau da, **ingurugiroaren dimentsioa sartzea Estatuaren sektore-politikan, hasieratik bertatik.**

Hau da, ingurugiroa oso ikuspegi sektorialetik ikusi beharrean, iharduera integralaren helburuan sakontzea ahalik eta gehien.

Eta II. Programaren izenburua oso adierazgarria gertatzen da, **“Garapen mantengarri baterantz”**, eta bere helburua zera da, Komunitatearen garapen-estrategietan zuzen-zuzenean eragitea, **garapen sozioekonomikoaren edukien zehaztapena bera azpimarratuz.**

Halaz, zera adierazten du: *“Oso une erabakiorra da ingurugiroaren integrazioarako. Barne-merkatuaren eraginek, **beste politikan garapen mantengarría ezartzeko beharrak eta munduko beste herrialdeei jarraibide egokia erakustekoak, gure planteamenduen mamizko aldaketa eskatzen dute”.***

Programa, beraz, gehiago biltzen da **egungo joerak aldatzera bideratutako** politika eta estrategietan, ekintza zehatzetan baino, **subsidiaritate eta partekaturiko arduren printzipioan oinarrituz.**

LEHENTASUNEZKO HELBURUAK

Lehentasunezko helburuen artean **kontsumo ohiturak eta gizartearen portaera aldatzea nabarmentzen da, garapen mantengarríarekiko bateragarritasun handiagoa lortzearen**, horrelakoa lortuz gero, epe luzean gizarteak eskuratuko dituen onurek sekulako garrantzia edukiko baitute.

Halaz, honako neurri horizontal hauei ematen zaie lehentasuna:

- **Prezioen finkapen zuzena:** Kanpo-kostuak nazioartekotzea, kostuaren balioztapen eta zehaztapenerako mekanismoez, kostu/etekinik gabe, pizgarri ekonomiko eta fiskalez, balioztapen ekologikoez, ardura zibilaz, e.a.
- **Informazioa, Heziketa eta Prestakuntza:** honetan sartuz eragile ekonomiko guztiak, politikoak, planifikatzaileak, kudeatzaileak, langileak eta kontsumitzaileak.
- **Ingurugiroa zeharo eta erabat sartzea beste politikan.**
- **Aplikazio eta zaintze zorrotzak.**

LEHENTASUNEZKO EKINTZAK

Bestalde, iharduera edo ekintza esparruen artean honako hauei ematen zaie lehentasuna:

- **Baliabide naturalen kudeaketa mantengarría:** lurra, ura, inguru naturalak, eta kostaldeak.
- **Kutsaduraren aurkako borroka integratua.**
- **Hondakinen prebentzioa eta kudeaketa.**
- **Energia berriztagaitzen kontsumoa murriztea.**
- **Mugikortasunaren kudeaketa eraginkorragoa.**
- **Hirietako ingurugiroa hobetzea.**
- **Osasunaren eta segurtasunaren hobekuntza**, ahalegin berezia eginez industri arriskuaren balioztapenean eta kudeaketan.

PREBENTZIO IKUSPEGIA

Estatu kide guztientzat derrigorrez betetzekoa den programa honetan, ingurugiroari dagozkion gaiak ez dira *“arazo gisa tratatzen, baizik eta kudeaketa txar baten sintoma gisa”* (prebentzio ikuspegia). Horregatik, komunitatearen ekonomi sektore handien etorkizuneko hazkuntzarako estrategien zehaztapen berri bat planteatzen du: industria, energia, turismoa, nekazaritza, garraioak. Honek berbideratze bat eragiten du komunitateak iharduerarako duen tresna-sortan, ekonomi eta finantza arloko tresna berriez batez ere, izaera horizontaleko hezkuntza, ikerkuntza, informazioa eta beste zenbaitekin batera beti ere.

PARTAIDETZA HANDIAGOA

Ingurugiroari buruzko politika kautela-legeria edo debeku-legeria sortzera bideratzea ezgai gertatzen da, argi eta garbi. Oso bestela, **inplikaturako agenteen partaidetza zabalagoa eskatzen dute helburu eta tresna berriek**, bai Estatu kideena, bai indar ekonomikoen ordezkariena, bai herriarena oro har, hiritar eta kontsumitzaile izaeraz hain zuzen. (Ardura partekatuak), bidea markatzen du garapen mantengarrirantz aurreratzeko estrategietan, bere eskakizunen artean honako hauek nabarmentzen direlarik:

- Berrerabilpena eta birziklapena sustatu
- Energi produkzio eta kontsumoa arrazionalizatu
- Gizartearen portaera eta kontsumo ohiturak aldatu

Ikuspegi berriaren garrantzia dela eta, behin eta berriz azpimarratu behar da **gai hauek ez direla arazo gisa hartuko, baizik eta kudeaketa txar baten sintoma gisa. Ekologi galera eta kalteen arduradunak diren benetako “arazoak” “gaur egun gizakiok ditugun portaera eta kontsumo ohiturak dira”.**

AUKERATUTAKO SEKTOREAK

INDUSTRIA

Industriaren eta manufakturen sektoreari dagokionean, **helburua produkzio-prozesuaren fase guztietan eragitea da**, lortu nahi diren azken emaitzetan halako zuzenketa batzuk (kutsadura, e.a.) egitetik harantz alegia. Eta maila zehatzean, zera hau proposatzen du:

- **Hobekuntzak sartzea fabrikazio-prozesuen ingurugiro-kudeaketan:** balioztapena eta kontabilitatea ingurugiroaren arloan, ekoauditoreak, **teknologia hobeak eta berriak sartzea, ingurugiro-kostuak eta baliabide naturalen** kontsumoa jasotzen dituzten prezioak osatzea, e.a.
- **Prozesu eta produktuaren aldaketak**, ingurune-inpaktuak jatorrian bertan txikiagotzera bideratuta.
- **Industri hondakinen kudeaketan hobekuntzak;** itzulketak, birziklapenak eta berrerabilpenak.
- **Azkeneko produktuaren ingurugiro-kontrol zorrotzagoa,** komunitatearen etiketa ekologikoen bidez batez ere.

Ezinbestekoa da langileen sentsibilizazioa lortzea, eta kontsumitzaileen arreta ere horretara jartzea, produktu, etiketa ekologiko, ontziki, ekoauditorea eta abarretarako arauak bezalaxe. **“Enpresa garbien eta zikinen jendaurreko zerrendak”** ere aipatzen hasiak dira.

ENERGI SEKTOREA

Energi sektoreari dagokionean, azpimarratu egiten da **euri azidoa eta negutegi efektua** sortarazten dituzten gas isurketen karga kutsatzaileen murrizketa.

Politika energetikoaren helburuak honako hauek dira:

- **Energi errendimendua areagotzea** produkzio sektoreetan eta etxe-ekonomietan.
- **Teknologia berriak sartzea.**
- **Segurtasuna handiagotzea** energia nuklearraren erabileran eta energia alternatiboak sustatzea (energia berriztagarri alternatiboak).

NEKAZARITZA SEKTOREA

Nekazaritza sektoreari dagokionean, helburuen artean hauek nabarmentzen dira:

- **Ustiapenen pitinka-pitinkako estentsifikazioa** (nekazaritza-espazioaren %15-a kudeaketa-kontratupean).
- **Potentzial kutsatzailea duten elementuak gutxiagotzea** (nitratoak, fosfatoak, abere-hondakinak).
- **Aniztasun biologikoa eta habitat naturalak mantentzea.**

Oso adierazgarria da **“nekazariak lurra eta landaren babesleak direla”** adieraztea.

GARRAIOA

Garraioaren sektoreari ere arreta berezia eskaintzen zaio, epe luzean mantengarria izan dadin bilatuz. Azpiegituri lotutako helburuen artean zera nabarmenduko genuke, **lurzorua erabileretarako ordenamenduen eta ingurune-inpaktuaren balioztapen zorrotzagoen mendean egotea.** Gainera, **garraio ekologikoenak indartzea proposatzen da**, trenbidea esate baterako, erregai garbiagoak eta 2000. urtean berunik gabeko gasolinaren erabilera orokortua lortzea bezala.

Erabiltzaileen portaerari dagokionean, azpimarratu egiten da aldatu beharra dagoela, **ibilgailu pribatuak era arrazionalagoaz erabiltzea sustatuz batik bat, garraio publiko eta kolektiboak erabil daitezzen bultzatuz**, eta gidatzeko arau eta ohiturak aldatuz, abiadura-mugak ere barne harturik.

INGURUGIROAREN ARAZOAK

Programa berriak, esandakoez gain, ingurugiro-arazo adierazgarrietan iharduteko ildo batzuk ezartzen ditu, epe luzerako helburuak eta tarteko xedeak planteatuz, neurri zehatzez. Gaiak honako hauek dira:

Klima-aldaketa, energia kontserbatzeko neurriez, energi errendimendua handiagotuz, erregaiak CO₂ gutxiago isurtzen duten iturriez ordezkatuz, e.a.

Euri-azidoa eta Eguratsaren Kalitatea. Kutsatzaileen inguruko helburu eta xedeak dira honetakoak, azufre-dioxido, nitrogeno-oxido, hidrokarburo eta amoniakoaren ingurukoak hain zuzen ere, besteak beste. Substantzia hauen isurtze-mailak murriztea planteatzen du Programak, 2000. erako berehalako helburu zehatzak ezarriz.

Naturaren Babesa eta Biologi Aniztasuna. Hauxe dugu atalik berrienetako bat. Izan ere, lehen aldiz heltzen dio **“espazio babestuen europar sare koherente bat” sortzeko beharrari.** Atal honetan, instrumentu gisa plan eta programen ingurune-inpaktuaren balioztapena proposatzen da.

Baliabide Hidrikoen Kudeaketa. Uraren inguruko helburu eta xede multzo bat biltzen du honek, lehenagoko programetan sakabanaturik eta kutsadurak sortzen dituen arazoetara erabat bideratuta agertzen baitziren.

Hirietako Ingurugiroa, Kostaldeak eta Hondakinen Kudeaketa gai espezifikoak dira, eta halako helburu, xede eta neurri batzuk ezarriz heltzen die.

Sektore hauetan zera hau azpimarratuko genuke:

- **Hondakinak kudeatzeko proposamenak**, hondakinak murriztea, birziklapena eta berrerabilpena sustatzea eta berriro erabiltzerik ez dagoen hondakinak behin-betiko desagertarazteko sistemak optimizatzea.

HELBURUETAKO BATZUK

2000. urterarte proposatutako helburuek baitan hartzen dituzte Komunitatearen multzorako halako neurri zehatz-zehatz batzuk:

- **300 kg. per capita, muga gisa, hiri-hondakin solidoak sortzeko**, herrialde guztientzat.
- **Papera, beira eta plastikoen birziklapenean, %50-era iristea.**

Azkenik, Programa honek Arrisku eta Istripuen Kudeaketari heltzen dio, **industri iharduerari, substantzia kimikoen eta bioteknologiaren kontrolari eraginez, segurtasun nuklearrari bezalaxe.**

INTERBENTZIORAKO TRESNAK

Programak dakarren berriztapena zera da, Komunitatearen ingurugiro-politikari eskaintzen dion **interbentziorako tresna-sorta zabala**. Arau-mailako tresnak, merkatu arlokoak, horizontalak eta finantzarioak biltzen ditu eta.

Tresta horizontalei dagokienean, honako hauek dira:

- **Ingurugiroaren arloan informazioa hobetzea.**
- **Ikerkuntza zientifikoa eta teknologi garapena.**
- **Lurralde-plangintzaren beharra.**
- **Ingurune Inpaktuaren Balioztapenak sartzeara**, garapen sozioekonomikorako plan eta programetako plangintza eta proiektu aldietan.

Prezioen finkapen egokiari dagokienean, baliabide aberastasuna balioztatzerako eta ingurugiro-kontabilitaterako mekanismoak sortzerako bideratuta daude helburuak. Pizgarri fiskalak, tasak, laguntza publikoak, enpresa publiko eta pribatu handi guztien ingurugiro-auditoriak, ardura integratu eta partekatua.

Informazio publikoaren eta heziketa, **lanbide-prestakuntza eta prestakuntza jarraituaren mailan ere, hobekuntza sakona proposatzen da.**

MERKATU TRESNAK

Merkatu tresnei dagokienean, funtsezko helburua “prezioak behar bezala zehaztea da”, eta honetarako aurrirakosten dituen tresna ekonomikoen asmoa zera da, “produktuaren bizitza-ziklo osoan zehar egon diren kanpoko ingurugiro-kostu guztiak jasotzea”.

Proposatzen dituen mekanismoak lau motatakoak dira:

- **Tasak eta zergak.**
- **Pizgarri fiskalak**, kontsumo eta portaera ohituren gainean eragin sakona lortzeko beti ere.
- **Estatuaren laguntzak.**
- **Auditoria ekologikoak.**

SINTESI OROKORRA

V. Programaren asmoa, Estatu kide guzti-guztientzat derrigorrez betetzekoa delarik, ez da produkzio-sistemari eta ekonomi garapenaren motari halako zuzenketa batzuk egitea, baizik eta **hasieratik bertatik parte hartzea garapen-ereduaren beraren zehaztapenean eta mugetan, garapen mantengarri kontzeptuan laburtu nahi diren ingurugiro eta ekologi oinarri sendo batzuetatik abiatuta.**

Laguntzailea:

EUSKO JAURLARITZA

LURRALDE ANTOLAMENDU,
ETXEBIZITZA ETA INGURUGIRO
SAILA

ELA
EUSKAL SINDIKATUA